

movitosti (§ 40 opp.), a ještě větší nedůsledností by bylo, vyloučiti možnost rozhodčí smlouvy pro hypotekární žalobu, připustiti ji však pro žalobu z obligačního závazku majitele hypoteky (§ 40 opp.). Uvažuje-li se, že tam, kde není stranám podle § 45 opp. volno, pozměnití příslušnost v poměru řádných soudů navzájem, tím méně lze tuto možnost uznati v poměru řádných soudů k soudům rozhodčím, jest to právě jen důsledkem toho, že se zapomíná, že rozhodčí smlouvou vylučují se soukromoprávní rozepře vůbec z oboru působnosti řádných soudů, proti čemuž otázka příslušnosti nepřichází vůbec v úvahu. Poukazuje-li se posléze příkladmo k tomu, že důsledně bylo by lze odkázati na rozhodčí soud i žalobu o obnovu, což prý zajisté nelze připustiti, jest tato posléz uvedená věta ovšem správnou, ale jest správnou nikoli s hlediska příslušnosti, nýbrž proto, že zde nemohou strany nakládati volně s předmětem smlouvy. Žaloba o obnovu jest mimořádným právním prostředkem proti právoplatnému rozsudku státního soudu. Jde o to, by tento rozsudek byl zvrácen, by zvrácen byl právoplatný rozsudek, v němž svým orgánem, soudem, projevila se státní svrchovanost v oboru konání státní pravomoci soudní. Připustiti pro žalobu o obnovu možnost rozhodčí smlouvy, znamenalo by, volati za mimořádnou opravou stolicí proti emanaci státní svrchovanosti osoby soukromé, což ovšem jest nadobro vyloučeno. Tím, co uvedeno, jest právní zásada, uvedená v čele tohoto rozhodnutí, odůvodněna.

Čís. 7591.

Smlouva, již byla propachtována zabraná půda, není přímo a priori zakázána zákonem, platnost její závisí pouze na schválení Státního pozemkového úřadu. Smlouva o koupi inventáře a úrody tvořící souvislou a nerozlučnou součást smlouvy pachtovní, sdílí též osud oné smlouvy. Neschválil-li Státní pozemkový úřad smlouvu, nelze tu použiti § 1174 obč. zák., nýbrž podle § 1435 obč. zák. možno žádati zpět, co bylo dáno ke splnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1927, R I 647/27.)

Žaloba, by bylo uznáno právem, že smlouva o koupi inventáře velko-statku jest neplatnou, byla procesním soudem první stolicí zamítnuta. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Napadený rozsudek vychází z úvahy, že pachtovní smlouva o zbytkovém statku a související s ní smlouva o převzetí inventáře i úrody byla od počátku nejen neplatnou, nýbrž i nicotnou. Podle spisů Státního pozemkového úřadu byl dvůr zabraným majetkem pozemkovým a propachtoval jej Státní pozemkový úřad spolužalovanému Václavu H-ovi na dobu od 12. prosince 1922 do 31. prosince 1928, ale poněvadž pachtovné nebylo placeno, jednal Státní pozemkový úřad se

žalovanými v roce 1923 o přidělu zbytkového statku a v zásadě o tom již dne 11. dubna 1923 rozhodl, ale k předání došlo teprve dne 26. června 1925. V době vyjednávání o smlouvu pachtovní mezi stranami v červnu 1925 byli tedy žalovaní již presumptivními nabyvateli přidělu zbytkového statku, ten však byl ještě zabranou půdou a podle § 7 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. vyžadoval pronájem jeho též úředního souhlasu a neměl bez něho proti státu právních následků, pokud se týče podle novely ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n. pacht zabraného majetku beze svolení Státního pozemkového úřadu byl neplatným. Rovněž tak i po přidělu bylo lze zbytkový statek propachtovati jen se svolením Státního pozemkového úřadu — §§ 38 a 37 zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n. Není tedy propachtování přímo zakázáno zákonem a není smlouva od prvopočátku nicotnou — § 879 obč. zák., — platnost její závisí pouze na schválení Státním pozemkovým úřadem, a poněvadž druhá smlouva o koupi inventáře a úrody tvořila souvislou a nerozlučitelnou součást pachtovní, sdílí též osud smlouvy první. Úsudek napadeného rozsudku, že žalobci vědomě uzavřeli nicotnou pachtovní smlouvu a smlouvu o převzetí inventáře i úrody, a že vědomě plnili obě tyto nicotné smlouvy, nesrovnává se se skutečností, neboť smlouva mohla se státi dodatečným schválením se strany Státního pozemkového úřadu platnou, když o její schválení bylo, jak nesporno, požádáno. S okolností, že Státní pozemkový úřad smlouvu pachtovní neschválí, nemohla předem žádná strana počítati. Nelze tu použití ani § 879 ani § 1174 obč. zák., ježto tento předpokládá, že strana úmyslně a vědomě předsevzala něco ku provedení nedovoleného jednání, předpoklad takový nemá však v přednesech stran opory. I když strany věděly, že k platnosti pachtovní smlouvy jest potřebí schválení Státního pozemkového úřadu, nedopustily se uzavřením smlouvy ničeho nedovoleného a nejednaly proti zákonu — § 879 obč. zák., a pokud, nevyčkavše dřívějšího schválení, smlouvu tu vzájemně plnily, braly na se nebezpečí, že v případě neschválení budou musiti uvést věc do předchozího stavu podle předpisů §§ 1435 a 1447 obč. zák. Ustanovení § 1432 obč. zák. nelze tu použití, protože z chování žalobců nelze vyvozovati, že platili žalovaným v plném přesvědčení, že nic nejsou dlužní, a že snad platili v úmyslu darovacím; pro tuto domněnku nebyl aspoň uveden žádný důvod. Noopak, že si strany byly vědomy povinnosti vzájemného vyúčtování investic a vrácení toho, co navzájem platily, plyne právě ze skutečnosti, že žalovaní, jak nesporno, při prodeji téhož dvora manželům S-ovým uložili kupujícím, by zaplatili žalobcům 500.000 Kč na účet zažalované nyní pohledávky s výhradou, že žalobci povinni jsou vrátiti tu částku, o niž by jim na jich nároky bylo méně přiznáno, neboť spornou byla mezi nimi jen výše náhrady. Vývody prvního soudu o bezvýznamnosti právě zmíněné okolnosti sdíletí nelze a naproti tomu dlužno přisvědčiti odvolatelům, že jich žaloba jest ve své podstatě žalobou z bezdůvodného obohacení podle § 1435 obč. zák., a že nejedná se tu o případ § 1174 obč. zák. Žalobci nemohou tedy žádati splnění smlouvy, mohou však žádati zpět, co k splnění smlouvy dali, tak aby žádná ze

stran neměla z neplatné smlouvy prospěchu. Nejsou-li tu podmínky pro použití § 1174 obč. zák., nebylo příčiny žalobu a limine zamítati a zůstalo řízení neúplným, poněvadž řada důležitých okolností o výši jednotlivých nároků a protinároků vůbec nebyla vzata na přetřes a bylo zabráněno důkladnému probrání a vysvětlení rozepře.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

K vývodům rekursu, že odvolací soud právní otázky, o něž se ve sporu jedná, nesprávně posoudil, nelze přisvědčiti. Co se především týče otázky, zda pachtovní smlouva ze dne 30. června 1925 a s ní jako její podstatná součást související koupě inventáře a úrody jsou platny či neplatny, netřeba tuto otázku zde zvlášť rozebírat, ježto došla svého rozřešení ve sporech proti žalobcům o zaplacení pachtovného a o zaplacení kupní ceny za inventář a úrodu rozhodnutím tohoto Nejvyššího soudu R I 489/27 čís. sb. 7148. V rozhodnutích těchto byl názor odvolacího soudu, že řečené smlouvy nejsou platny, potvrzen, a odkazuje se co se bližšího odůvodnění týče na tato rozhodnutí. Že se § 1174 obč. zák. na projednávaný případ nehodí, dovedil odvolací soud správně. Čeho se žalobci domáhají, nebylo dáno k vymožení nedovoleného jednání, nýbrž k splnění ujednané pachtovní smlouvy ohledně dvora a kupní smlouvy ohledně inventáře a úrody a tu uvedený § nemá místa (sb. n. s. 289, 876, 1447, 2017, 2193, 3517, 4660). Ježto smlouvy byly, jak se ukázalo, neplatny, správně shledal odvolací soud v zažalovaném nároku na vrácení toho, co žalobci na základě smluv plnili, nárok podle § 1435 obč. zák. (srovnej rozhodnutí sb. n. s. čís. 289, 1447, 2193, 3517, 4660). Na této povaze žalobního nároku nic nemění, že přijdou po případě v úvahu též zásady o bezelstné a obmyslné držbě a, jak rekurenti uvádí, ustanovení o jednatelství bez příkazu. Názor rekurentů, že žalobní nárok není oprávněn podle § 1432 obč. zák. poslední případ, ježto prý žalobci vědomě platili nedluh, vyvrátil již odvolací soud a odkazuje se v tom směru na dotyčné důvody napadeného usnesení.

Čís. 7592.

Předpisem § 51 ex. ř. není vyloučeno, by strany neujednaly (§ 104 j. n.) příslušnost exekučního soudu v případech, v nichž je jinak příslušným jiný — nikoli výlučně předepsaný — soud.

K příslušnosti exekučního soudu (§ 17 ex. ř.) náleží všechny spory, jichž výlučným důvodem bylo exekuční řízení. Náleží sem najmě žaloba, jíž se domáhá třetí osoba, by exekuce vyklizením byla proti ní prohlášena nepřípustnou, protože není podnájemníkem v exekučním titulu jmenovaného nájemníka.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1927, R I 1043/27.)